

Hvis det var flovt, så brug det sjovt

Tør du udlevere dig selv? Tør du fortælle en pinlig historie og gøre den endnu værre end den var i virkeligheden? Tør du udstille dine egne svagheder for en hel forsamling? Ja? Så er du en potentiel sjov taler, og dem kan vi ikke få nok af. Men pas på, det er en hårfin balance.

Af **Anne-Marie Donslund** Forfatter, taler og underviser på Vallekilde Højskole.

En sjov historie er kærkommen i de fleste taler. Den gør dine tilhørere venligt stemt, den er med til at fastholde deres opmærksomhed, og den kan være en fantastisk illustration af en pointe der ellers kunne slå hårdere end en sovepille. Men hvordan fortæller man så den sjove historie? Fire gode råd følger:

1. Vær i momentum

Min gamle volleytræner samlede os altid i en rundkreds inden kamp, kiggede os i øjnene og sagde ”Momentum!”. Vi skulle være i momentum, sagde han. Det vil sige at vi skulle være til stede i dette øjeblik, i denne sportshal, der duftede af gummisko, med hele vores krop og sjæl og zoomede alle tanker ind på dette nu og denne begivenhed. At være i momentum er at blive et med øjeblikket. Det sublime øjeblik.

At være i momentum er ikke i sig selv morsomt, men det er en forudsætning for at holde en morsom tale.

Når jeg som taler har været i stand til at være i momentum med talen, både mens jeg skrev den og i øjeblikket efter, mens jeg holder den, så er det dér og kun dér jeg er lykkedes som taler. At være i momentum er ikke i sig selv morsomt, men det er en forudsætning for at holde en morsom tale. For det første kan jeg ikke skrive en god tale hvis jeg ikke forsvinder ind i taleskrivningens flow, hvis jeg ikke lader min underbevidsthed sprudle af impulsive morsomheder, hvis jeg ikke lader mig rive med. For det andet falder talen til jorden hvis jeg ikke er fuldkommen nærværende og spontan mens jeg holder den. Det er den associative spontanitet der driver talen fremad i både skrift og tale, og det er mit forhåndenværende mod til at smide kludene der gør den sjov.

2. Du er en nar – indrøm det!

Nu kunne en tale der er skrevet i et sublimt flow, faktisk godt blive afskyelig selvhøjtidelig. Så har man desværre ikke forstået dybden af det. I dit momentum skal du være til stede som dig selv, og ikke som et billede af dig selv, ikke som den du gerne vil fremstå som, men som den lille nar du også er, og du skal åbne op for de ustyrligt pinlige episoder

i dit liv du har været en del af, og inddrage dem som eksempler og negationer af din egentlige pointe.

3. Brug dig selv som modvægt

For en pointe skal der være. En rød tråd, et narrativ, en præmis. Det du spinder historien op omkring, og hvor du bruger selvafsløringen, det personlige nederlag, din egen dumhed, fejhed og klodsethed som kontrast til det du egentlig gerne vil sige.

Publikum skal tro at de var der selv, de skal føle, lugte og smage det du gør.

Et eksempel: Da jeg var ung i Århus' natteliv, oplevede jeg at kronprinsen var lige ved at tage en af mine pomfritter, og i befippelse og nervøsitet flyttede jeg dem så han ingen fik. Den episode syntes jeg var utrolig pinlig (jeg ville jo for helvede gerne være kronprinsesse). Efter nogle år blev det alligevel en af mine yndlingshistorier. I en tale har jeg sammenholdt den med et eventyr om nærighed, og at man kan blive begravet i sit eget lort hvis man er som Mette Sparnøje. Og i en anden tale har jeg brugt den som et indirekte opgør med den romantiske kærlighedsopfattelse og har bygget en lang, halvvejs opdigtet forhistorie på med kongeskib, Mit livs Novelle og frokoster på Århus uni, så pomfritscenen ender med at være klimaks i en fuldstændig selvudslettende historie.

Hvem skal man se op til?

Forbilleder er gode at have, denne artikel har tre: Stand-up-komikere er sublime til at være i momentum. De bruger deres krop, deres publikum og situationen. Enhver der har set *Klovn*, ved hvordan selvudlevering kan være hylende morsomt og samtidig sætte fokus på de egoistiske sider vi alle sammen har. Endelig fortalte den nu afdøde Thomas Winding historier der tryllebandt både børn og voksne. Her kunne man for alvor tale om mundtlig litteratur.

Begge taler har haft en implicit pointe eller rød tråd, men aldrig eksplisit. Det er en klassisk "show, don't tell"-regel. Mange gode taler bliver ødelagt hvis de slutter med en moralsk pegefinger. Så hellere slutte åbent og lidt gådefuldt.

4. "Ej, det siger hun bare ikke!"

Husk at udfordre dine tilhørere og aktivere deres fantasi. Den sjove tale er mundtlig litteratur. Historien du fortæller, skal stimulere sanserne, publikum skal kunne identificere sig med hovedpersonen, og denne skal have en udvikling.

Hovedpersonen behøver ikke være dig selv. I en festtale for din bror er det naturligvis ham du skal fortælle om. Her er en afsløring af noget pinligt han har gjort, eller som du har gjort mod ham, eller som I har gjort sammen, basis for en god historie. Du skal selvfølgelig ikke ødelægge stemningen til festen, så brug en metafor hvis dine ord kan virke stødende eller fremkalde konflikter. Men gå liiige til grænsen, og hiv den så i land. ▶

Finpuds din egen pinlige historie – en øvelse

Hvad gik der egentlig galt?

Tænk på det pinligste du har oplevet. Du skal have opført dig dumt, idiotisk, klodset, naragtigt, tåbeligt. Skriv det ned, udfold scenen i detaljer med sanseindtryk, personer, tid og sted – og bliv ved med at skrive hvilke associationer det afleder. Måske opstår en rød tråd af sig selv. Ellers læs det igennem, og find ud af hvad temaet i historien egentlig er. Hvorfor faldt du igennem her? Skyldtes det grådighed, megalomani, selvudslettelse? Hvordan fortæller du denne historie, så den bliver sjov? Her spiller bipersoner ofte en vigtig rolle. Hvis det var pinligt at hele klassen hørte et bånd hvor jeg sang, er det så ikke allerværst at fyren jeg var forelsket i, grinede højst?

Stram skruen

Skriv teksten om hvor du gør historien endnu værre end den oprindeligt var, så du får vist hvor slemt det var. Vi kender det der med at nogen prøver at gengive noget de lige har oplevet sammen, og slutter: Nå ja, man skulle have været der selv. Den sjove taler skal sørge for at man er der selv. Publikum skal tro at de var der selv, de skal føle, lugte og smage det du gør, men de skal også være med i din distance, sådan at din pinlige historie er sjov for jer alle sammen fordi du selv griner af den. Hvis du ikke kan grine af den, så kan publikum heller ikke.

